

Hilkka Kemppe kesä ym.

Kirjallinen kysymys äitiysavustuksen turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Lasta odottava perhe saa Kelalta äitiysavustuksen, jonka voi saada 170 euron rahasummana tai äitiyspakkauksena, joka sisältää vauvanvaatteita ja hoitotarvikkeita. Lähes kaikki ensisynnyttäjät valitsevat äitiyspakkauksen ja kaikista äideistä kaksi kolmasosaa. Äitiyspakkaus tärkeänä osana suomalaisten perheiden arkea on lisäksi kiinnostanut maailmalla, ja äitiyspakkauksesta on tullut tärkeä osa Suomen maakuva. Nykyisen kehityksen myötä on kuitenkin huolestuttavaa, täyttääkö äitiyspakkauksen sisältö äitiyslain hengen ja tarkoituksen.

Äitiysavustusta ei ole sidottu indeksiin, jolloin inflaatio syö jatkuvasti äitiysavustuksen määrää ja samalla äitiyspakkaukseen käytettävää rahasummaa. Inflaation seurauksena äitiyspakkauksen koko on pienentynyt. Vuoden 2019 äitiyspakkauksessa oli 64 tuotetta, kun vuoden 2024 pakkauksessa enää 39 tuotetta. Riskinä on, ettei alhaisella äitiysavustuksen määrällä saada hankittua välttämättömiä tuotteita, sillä hinnat nousevat eikä tarjouksia tuotteista saada.

Yleisen hintakehityksen ja kattavamman tarjouskilpailun vuoksi olisi parempi, mikäli äitiyspakkauksen arvon määrä jätettäisiin avoimeksi ja lakiin tai asetukseen kirjattaisiin tuotteiden määrä. Nykyisin tilanne on johtanut siihen, että pakkauksesta on jouduttu jättämään pois tuotteita, jotka ovat olleet tarpeellisia ja toivottuja. Mikäli laissa olisi kirjattu tuotteiden määrästä, voisi Kela kilpailuttaa tuotteet ja ilmoittaa ministeriölle seuraavan vuoden kokonaiskustannukset. Tämä turvaisi äitiyspakkauksen riittävän sisällön, hyvälaatuisuuden sekä sosiaalisen ja ekologisen vastuullisuuden. Lisäksi, jos määrärahat maksettaisiin etukäteen tulevan vuoden kustannusarvion perusteella, voitaisiin äitiyspakkauksia hankkia isompi erä kerralla. Isomman erän tilaaminen nykyisen 4 000 kappaleen erän sijaan vähentäisi hallinnollista työtä, parantaisi toimitusvarmuutta ja toisi enemmän osallistujia tarjouskilpailuun, millä voisi olla vaikutuksia myös hintaan kustannustehokkaasti. Toisena vaihtoehtona äitiysavustus olisi sidottava indeksiin, jolloin myös hankintamahdollisuudet seuraisivat yleistä hintakehitystä ja äitiyspakkauksen sisältö pystyttäisiin turvaamaan.

Äitiysavustus ja äitiyspakkaus ovat myös selkeä viesti yhteiskunnalta perhemyönteisyydestä, minkä vuoksi avustuksen kehittäminen on erityisen tärkeää. Lisäksi äitiysavustuksen merkitys monelle pienituloiselle on merkittävä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Milloin äitiysavustukseen tulee korotus vastamaan nykyistä hintakehitystä,

Kirjallinen kysymys KK 260/2024 vp

onko äitiyspakkaukseen tulossa korotusta turvaamaan äitiysavustuslain henki ja tarkoitus,

miten turvaatte äitiyspakkauksen sisällön vastaamaan äitiysavustuslain henkeä ja tarkoitusta ja

miten äitiysavustusta tulisi kehittää vastaamaan äitiysavustuslain henkeä ja tarkoitusta?

Helsingissä 20.6.2024

Hilkka Kemppi kesk
Jouni Ovaska kesk